ЖЕЉКО БЈЕЛАЈАЦ[*]
ЈОКО ДРАГОЈЛОВИЋ[**]
Правни факултет за привреду и правосуђе
Нови Сад

УДК 314.15:351.78
Монографска студија
Примљен: 15.08.2017
Одобрен: 05.09.2017
Страна: 161-171

МИГРАНТСКА КРИЗА КАО ИЗВОР УГРОЖАВАЊА РЕГИОНАЛНЕ И ГЛОБАЛНЕ БЕЗБЕДНОСТИ

Сажетак: Људи су се одувек селили, било добровољно, напуштајући своје земље порекла или етничког изворишта у потрази за бољим животним приликама, или под одређеним елементима принуде, тражећи заштиту од прогона и насиља. С једне стране, миграције су значајна, незаобилазна, потпуно природна и потенцијално корисна активност друштвеноекономског бића сваке државе. С друге стране, овај међународни феномен укључује широко подручје земаља порекла, земаља транзита и циљаних или одредишних земаља, али и различите групе миграната, те је у тесној вези са друштвено штетним и опасним појавама деструктивног карактера. Кријумчарење људи, проституција, трговина људима, кријумчарење наркотика и друге криминалне делатности, биле су одувек nus појава миграционих кретања. Данас, неконтролисани и масовни прилив миграната, из конфликтних и/или ратних подручја, довео је до несвакидашње избегличке/мигрантске кризе, која је постала извор угрожавања регионалне и глобалне безбедности, нарочито у домену експанзије исламског екстремизма и тероризма.

Кључне речи: мигрантска криза, регионална безбедност, глобална безбедност, тероризам

Увод

Људи су се одувек селили, било добровољно или под одређеним елементима принуде. Разлози за то су бројни и у већини случајева условљени демографским, економским, политичким, географским и другим чиниоцима који су се узајамно врло често комбиновали и допуњавали. Сходно томе, у последње време поред мноштва проблема са којима се суочава, свет је оптерећен и једним глобалним феноменом, феноменом мигрантске кризе. Са великим миграцијама су по правилу, готово увек у нераскидивој вези, друштвено штетне и опасне појаве, које производе бројне људске ризике.

[*] zdjbjelajac@gmail.com
[**] jdragojlovic@pravni-fakultet.info

Рат у Сирији почео је 2011. године, да би своју ескалацију доживео у последње две године. Услед тога, велики број људи своје уточиште, сигурност и безбедност одлучили су се да потраже у некој другој држави. Велики број миграната, чини се да је у великој мери изненадио Европу и различите државе Европе, које ова појава погађа. Наиме, јасно је да нису све државе подједнако оптерећене и угрожене мигрантском кризом. У том смислу, неке су само државе транзита, као што је и наша држава, где мигранти немају намеру да се задржавају, док су друге, као нпр. Немачка, Аустрија, Шведска и Данска крајње одредиште. Управо из различитих улога појединих држава Европе током мигрантске кризе, различити су и њихови одговри на насталу ситуацију. Другим речима, мигрантска криза не утиче на све државе подједнако, па самим тим, државе и различито реагују, а шта у крајњој мери утиче на основне принципе на којима је Европска унија радила готово од свог оснивања.[1]

Појава све већег броја миграната у Европи, као и различити и нејединствени ставови држава, које су погођене мигрантском кризом, по питању прихватања избеглица, свакако представља велики изазов за Европу. Чини се да је Европска унија пред великим изазовом јер се сада крши и једно од њених основних начела, а то је отвореност граница. Такође, ако се овоме додају и све учесталији терористички напади са којима се суочавамо, сложеност ситуације се може додатно сагледати.

О миграцијама и миграционим кретањима

Миграција по општој дефиницији означава сваки облик привременог или трајног кретања живих бића у простору. Најједноставније речено, реч је о трајнијој промени места сталног боравка појединца или друштвених група. Миграције нису нови феномен. Вековима људи напуштају своје домове у потрази за бољим животом. На миграције утичу различити фактори: демографски, економски, политички, географски; често су узроковане националним, верским, расним прогонима и прогонима на политичкој основи.

Миграције су значајна, незаобилазна, потпуно природна и потенцијално корисна активност друштвено-економског бића сваке државе. Подразумева се да су присутне у свим подручјима света, иако преовлађују миграције оријентисане према државама које имају већи животни стандард. Ове државе имају развијене привредне системе који захтевају одређену радну снагу, односно отварају простор за радно мотивисаним миграцијама.

Главни узроци миграција налазе се у економској и социјалној неједнакости између држава и региона, као и жеље економски запостављених особа за миграцију из слабије у јачу економију. Дакле, спремност на миграцију може бити створена сложеном комбинацијом како друштвених тако и економских чинилаца. Све док постоји неједнако распоређено богатство између држава порекла и држава одредишта, односно економски диспаритет уз ограничене

[1] Јоко Драгојловић, Милован Јовановић, Мигрантска криза – безбедносни изазови, ризици и претње, *Култура полиса*, вол. 13, бр. 30, 2016, стр. 62.

могућности законске миграције у земље одредишта, укључујући и подложности и наглашену слабост миграната у вези очекивања запошљавања и финансијске награде, побољшаног друштвеног положаја и третмана, замишљеног гламура свакодневнице, миграције ће имати наведене оквире, размере и обележја.[2]

Постоје три основна вида миграција, која се користе у типологији Уједињених нација. То су регуларне миграције, нерегуларне миграције и миграције избеглица. Ови видови такође се испољавају у миграционим оквирима Републике Србије. Запажа се да је питање легалности или нелегалности појединих миграционих кретања у знатној мери компатибилно са променама у области социо-економских, политичких, демографских и безбедносних дешавања у одређеним друштвима. Међутим, без обзира на дефинисану типологију у пракси се врло често не може повући прецизна линија разграничења која би на недвосмислен начин одвојила регуларне од нерегуларних миграционих токова.

Кратак осврт на појам безбедности

Безбедност је појам са вишеструким значењем. У најопштијем смислу подразмева слободу од страха, претњи и физичког насиља. Међутим, безбедност укључује и моралне, идеолошке и нормативне елементе, што је одувек отежавало његову прецизну дефиницију. У питању је друштвено конструисан концепт, који стиче специфично значење унутар датог социјалног контекста. Реч безбедност је вишезначна и у теорији, доктрини и у пракси се користи да се њоме именје (означе) разноврсни елементи и односи. Уопште речено, безбедност значи сигурност, а у том контексту се подразумевају и мере које се предузимају да људи буду безбедни и заштићени. Такође, безбедност је термин и којим се означава заштита државе или организације од криминалних активности, тероризма, шпијунаже, као и од других видова криминала.[3]

Појам безбедности је кроз историју имао различито поимање од првих видова људског организовања па до савремених држава. У том смислу, најстарији облик друштвеног уређења представља првобитна заједница која се одликује заједничком производњом и подједнаком расподелом онога што се прибави (скупи). Она је трајала од појаве човека па све док је човек стварао онолико колико му је потребно за опстанак. Тај опстанак представља један од темеља преживљавања односно зачетака безбедности.[4] Овде се, јасно је безбедност искључиво може посматрати са аспекта физичке безбедности, односно не

[2] Јелена Матијашевић, Жељко Бјелајац, *Значај усаглашавања заједничких стратегија Републике Србије са државама Југоисточне Европе у области спречавања илегалних миграција и кријумчарења људи*, Зборник радова са међународне научне конференције „Србија у Југоисточној Европи“, приређвачи Др Драган Ђукановић и Мр Владимир Трапара, Институт за међународну политику и привреду, Београд, 2013., стр. 237.

[3] Жељко Бјелајац, *Безбедносна култура – умеће живљења*, Правни факлтет за привреду и правосђе у Новом Саду, Нови Сад, 2017. стр. 66.

[4] Јоко Драгојловић, Ненад Бингулац, Безбедност као атрибут и функција савременог полиса, *Култура полиса*, вол. 11, бр. 24, 2014, стр. 131.

угрожавања физичког интегритета. Данас се под безбедношћу поред физичке безбедности подразумева и социјална, економска, правна, здравствена, безбедност животне средине и слично.

Дакле, све друштвене групе, од првобитне заједнице па до данас предузимале су активности које су имале за циљ очување одређеног нивоа безбедности, јер безбедност представља услов опстанка самог друштва.[5] Безбедност као једна од основних функција у уређеним заједницама, без обзира на то да ли је реч о појединцу, друштвеној групи, региону, држави, увек је повезано са жељом да се обезбеде суштинске вредности и стања која су за све њих од суштинског значаја.

Израз безбедност потиче од латинске речи *securutas* што значи безбедност, одсуство опасности, сигурност. Безбедност је стање које се може дифинисати као одсуство неког вида угрожавања, али и присуство правде, морала и културе.[6] Безбедност је потребно схватити као услов опстанка и развоја друштва, јер она сама по себи ништа не ствара већ само омогућава.[7]

По модерном схватању безбедности, интегралну (свеобухватну, целовиту) безбедност можемо да групишемо на унутрашњу и међународну безбедност. У оквиру унутрашње безбедности разликујемо индивидуалну, социјеталну (друштвену) и националну, док код међународне безбедности можемо да разликујемо регионалну, глобалну, заједничку, колективну и кооперативну безбедност.[8]

Када је реч о изворима грожавања безбедности, можемо их класификовати на:[9]

- Друштвене изворе: противречности и неусклађености у погледу различитих интереса; националног, међудржавног, религиозног, професионалног, и личног карактера; диспаритет у домену друштвеноекономског развоја; културне, идеолошке и религијске различитости; продубљивање несклада у целокупном демографском развитку; међународни односи и међународни статус; савремени политички односи итд.
- Природне изворе : то су они извори који се односе на климу, територију и географски положај.
- Техничкотехнолошке изворе: велики хемијски комплекси (акциденти у хемијској индустрији); несреће у производним погонима, несреће у превоз опасних материја, акциденти у нуклеарним електранама, одлагања нуклеарног отпада.

Према директности утицаја на безбедност, извори угрожавања се класификују на посредне и непосредне. Према активности деле се на латентне и активне. Према константности могу бити стални и повремени, а према времену

[5] Јоко Драгојловић, Младен Ћеранић, Потребе за безбедношћу и сигурношћу у хијерархији људских потреба, *Култура полиса*, вол. 12, бр. 28, 2014, стр. 292.
[6] Љубомир Стајић, *Основи система безбедности-са основама истраживања безбедносних појава*, Правни факултет, Нови Сад, 2008, стр. 23.
[7] *Ibid*.
[8] Радослав Гаћиновић, Класификација безбедности*, Наука - безбедност - полиција*, год. 12, бр. 2-3, 2007, стр. 3-26.
[9] Жељко Бјелајац, Безбедносна култура – умеће живљења, *op. cit*. стр. 222.

настанка деле се на прошле, садашње и будуће. Свакако најважнија подела извора огрожавања безбедности је подела према времену настанку деловања, јер се на основу ове поделе могу припремити механизми превентивног деловања, те потенцијалне будуће облике грожавања безбедности неутралисати.

Мигрантска криза као извор угрожавања безбедности

Мигрантска криза са којом се суочава Европа може се сагледати са различитих аспеката. Наиме,она производи различите последице, (економске, политичке...), односно у великој мери делује на безбедност и сигурност сваког појединца. Дакле, мигрантска криза са којом се тренутно суочава Европа угрожава националну безбедност држава које су истом погођене, било да је реч о државама које су трајно одредиште миграната, било да је реч о транзитним државама. Такође, мигрантском кризом угрожава се и људска и међународна безбедност. Сваке године између четири и пет милиона миграната уђе у неку туђу државу, а при том број нелегалних прелазака границе варира између 30% и 50%.[10] Оне са собом неминовно доносе и повећање опасности по домаће становништво од заразних болести, криминала и тероризма.[11]

Посматрано са аспекта угрожавања националне безбедности, мигрантска криза за собом повлачи ризике и проблеме који се огледају у кризи људских, материјално-техничких, финансијских ресурса, али и нормативних оквира који се односе на рад органа и јавних служби држава кроз које мигранти пролазе или се настањују. Дакле, већина држава није спремна да на прави начин одговори на овако велики прилив миграната, било да је реч о транзитним државама, или пак о државама које су трајно одредиште. Услед тога стварају се гужве на граничним прелазима, велики број миграната и не бива регистрован и евидентиран и слично... Такође, мигрантска криза утиче и на тржиште рада, јер велики број миграната подразумева и прилив нове радне снаге. Услед тога, развијају се и црна тржишта што дестабилизује легално тржиште рада, јавне финансије и државни буџет. Такође, мигрантска криза доводи и до демографске дестабилизације држава. Услед мигрантске кризе, веома су чести сукоби између миграната и полиције, али и између самих миграната. Најзад, масовне миграције са којима се Европа суочава доводе и до повећања обима и разноврсности криминала свих врста, првенствено трговине људима и тероризма, а о чему ће више речи бити у наставку рада.

Када је реч о угрожавању људске безбедности, јасно је да се мигрантском кризом могу угрозити различите сфере људске безбедности. У том смислу, у погледу економске безбедности, јасно је да су угрожена економска права миграната: прво, немогућност остваривања права на рад и права која проистичу из права на рад главни је миграциони мотив економских миграната, али и

[10] UN, Key trends in international migration, Expert Group Meeting on The Post 2015 Era: Implication for the Global Research Agenda on Population Development, New York, 10 April 2015.

[11] Драган Симеуновић, Миграције као узрок политичких аномалија у Европи, *Журнал за криминалистику и право*, вол. 19, бр. 3/2015, 2015, стр. 6.

један од доминантнијих мотива оних који ова права не могу да остваре због тога што живе у конфликтним срединама и под тоталитарним режимима; друго, током свог кретања ка земљи жељене дестинације мигранти нису у могућности да остваре економска права; најзад, веома је неизвесно да ће и у земљама дестинације успети да се запосле (у легалном сектору).[12] Такође, мигрантима је угрожено и право на образовање, слободу кретање (подизањем зидова и постављањем бодљикавих жица на границама), али и право на адекватну исхрану и здравствену заштиту. Такође, мигранти на свом путовању изложени су и различитим ризицима који се односе на угрожавање њиховог живота, али и чињеници да врло лако могу постати жртве трговине људима, а најчешће услед пристанка да илегално пређу границу, односно услед пристанка да буду прокријумчарени у неку државу. Такође, мигранти представљају и веома повољан круг лица који се може врбовати за различите терористичке нападе.

Посматрано са аспекта угрожавања међународне безбедности, мигрантска криза је изазвала различите дипломатске сукобе и несугласице између држава. Вођене (личним) националним интересима, да на својим територијама настане што мање миграната са геопростора Сирије и осталих земаља на којима „оперише“ тзв. ИСИС, европске државе су почеле да негодују што поједине од њих мигрантима дозвољавају улазак у Европу и кретање кроз Стари континент (нпр., Мађарска је протестовала против Србије због миграната које пропушта кроз своју територију; Хрватска такође; из истих разлога, Словенија је протестовала против Хрватске, Аустрија против Хрватске и Словеније, Македонија против Грчке итд.), као и око „квота“ избеглица којима би требало да се пружи уточиште.[13] Такође, треба напоменути да мигрантска криза у великој мери утиче и на стабилност Европске уније, као и других европских институција, а које се пре свега огледа у нејединственом ставу по питању проблема који се односе на мигрантску кризу.

Трговина људима и тероризам као безбедносни ризици услед мигрантске кризе

Илегалне миграције представљају феномен који је све учесталији, а дефинише се најчешће као нелегално досељавање у другу земљу. Оно што чини полазну основу за ову врсту незаконитог понашања јесу разлози у већини случајева економске или политичке природе, мада се може говорити и о другим мотивима који су у пракси бројни. Људе на ове поступке покрећу снови о бољем животу, здравственој заштити, социјалној сигурности, вишем степену заштите људских права, итд. Међутим и неке друге околности условљавају већи одлив људи у безбедније земље. Ратне недаће свакако представљају веома чест разлог за различите видове миграција.[14] Оно што свакако треба нагла-

[12] Саша Мијалковић, Иван Петровић, Безбедносни ризици савремених миграција, *Журнал за криминалистику и право*, вол. 21, бр. 2, 2016., стр. 8-9.
[13] Саша Мијалковић, Иван Петровић, *op. cit*. стр. 12-13.
[14] Јелена Матијашевић, Жељко Бјелајац, *op. cit*. стр. 239.

сити јесте све већа експанзија илегалних миграција, које се доводе у везу са трговином људима у циљу сексуалне експлоатације, али и све већа присутност тероризма. Дакле, посматрано са аспекта угрожавања безбедности, мигрантска криза у великој мери доприноси развоју трговине људима и тероризма.

Трговина људима је глобални феномен који интензивно погађа земље у економској и политичкој транзицији и постконфликтном стресу. То није индивидуални феномен, који погађа ограничен број људи, већ феномен са дубоким друштвеним и економским импликацијама, коме погодују глобализација, употреба нових технологија, али и различите мигрантске кризе и хаоси који настај на границама услед њих.[15] Услед тога, трговци људима много лакше успевају да своје жртве превезу преко границе, а исто тако много лакше спевају да врбују своје жртве и убеде их бољи посао и живот који их чека у иностранству.

Оно што деградира досадашња цивилизацијска достигнућа, тј. развој друштва и демократије, јесте поражавајућа чињеница да милиони жена, мушкараца и деце широм света сваке године бивају продавани и држани у нељудским условима, у неким случајевима суровијим од класичног ропства. Међу њима је чак 90% особа женског пола, одраслих жена, али и малолетница узраста од 12 до 14 година, које су преваром или силом одведене и продате да раде у присилној проституцији. Дакле, најчешћа сврха трговине женама је сексуална експлоатација као доминантан облик трговине људима. Такође, у мањем обиму присутно је поробљавање мушкараца који раде у пољима, фабрикама, на грађевинама итд. У последње време све чешће се прича о трговини људима зарад трговине људским органима, а ништа мање нису присутни ни остали облици као што су поробљавање за рад у домаћинствима, трговина децом ради усвајања, трговина људима ради уговорених бракова, ради просјачења, ради вршења кривичних дела, трговина тек рођеним бебама итд. Према проценама УН-а профит од ове врсте криминала готово је конкурентан са глобалним прометом оствареним од трговине наркотицима.

Трговина људима, врло често се третира као проблем илегалне миграције и кријумчарења (од стране законодавства) и проституције (од стране јавног мнења). Овакав приступ је неприхватљив, јер између ових појава постоје суштинске разлике. Миграција се заснива на добровољној одлуци, тј. подразумева пристанак особе да оде из одређене земље, што у бити не подразумева насиље, превару, присилу и експлоатацију. Са друге стране кријумчарење људи подразумева илегалан улазак у земљу, што крши прописе одређене државе, али не представља злочин против особе, јер постоји њен пристанак да мигрира на тај начин. Такође, врло је важно нагласити разлику између проституције и трговине женама. Проституција садржи елементе добровољности, тј. одвија се уз пристанак особе која се бави том „делатношћу“, док трговина женама представља класичну експлоатацију и ниподаштавање људских права (физичко и психичко злостављање, одузимање докумената, ограничено кретање, наметање броја клијената без средстава заштите, куповину и продају особе без њеног

[15] Више у: Жељко Бјелајац, *Трговина људима – злочин против човечности*, Правни факултет за привреду и правосуђе у Новом Саду, Нови Сад, 2014.

знања и пристанка).[16] Дакле, стање којем имамо велики број миграната који крећу из Авганистана, Сирије, Ирака ка Европи у великој мери доприноси експанзији трговине људима. Околности које подразмевају хаос на границама, насилно рушење подигнутих зидова, неадекватну контролу од стране полицијских службеника, као и прелазак из једне у друг државу без било какве евиденције и регистрације, погодује трговини људима.

Поред трговине људима и тероризам представља, како регионалну, тако и глобалну безбедносну претњу. Наиме, тероризам већ одавно не представља само питање унутрашње безбедности једне државе. Све више, због своје променљивости, постаје интердисциплинаран проблем који у својим појавним облицима доживљава друштвену и политичку кулминацију тако да за савремено друштво не представља нову појаву већ изазов. Савремени тероризам карактерише територијално ширење, обухватајући читаве светске регионе, потом његово умножавање и појачавање интензитета терористицких аката.[17]

Сагледавајући однос мигрантске кризе и тероризма а имајући у виду порекло миграната, као и последња дешавања у Европи по питању терористичких напада, чини се да Европа свакако стрепи од исламистичког тероризма.[18] Последњих година у терористичким нападима доминира религијски фактор и то највише исламски, а као циљ се препознаје да се кроз верско насиље жели остварити панисламистички циљеви. На западу терористи су мотивисани одређеним националмним циљевима и интересима, док у исламским земљама тероризам је додатно мотивисан и исламском идеологијом која се манифестује наднационално. Такође, последњих година сведоци смо честих безбедносних притисака на потенцијалне мете од могућих терористичких напада.[19] Управо ови облици безбедносних изазова последњих месеци у знатној мери доводе у питање управо ниво постигнуте безбедности у европским земља, услед чега се истовремено намеће питање да ли постојећи механизми заштите почевши од законодавних регулатива па преко физичких и безбедностних мера, могу да представљају довољну заштиту.

Са доласком великог броја миграната из земаља у којима се воде грађански ратови и у којима су ситуиране разне терористичке групације расте ризик од тероризма у земљама кроз које мигранти пролазе, а нарочито у оним у којима се задржавају. Правило је да што се дуже задржавају и ризик бива већи, а највећи је у оним земљама у којима трајно остају, поготово уколико те земље попут Француске учествују у бомбардовању или у неком другом типу војних операција у земљама из којих мигранти стижу.[20]

---

[16] Жељко Бјелајац, Милован Јовановић, Трговина људским органима – злочин савременог доба, *Политичка ревија*, вол. 39, бр. 1, Београд, 2014, стр. 269-284.

[17] Јоко Драгојловић, Верски тероризам – главни фактор угрожавања безбедности у Европи, *Клтура полиса*, вол. 14, бр, посебно издање, 2017, стр. 52.

[18] Више у: Жељко Бјелајац, Исламска држава: између мита и стварности, *Међународни проблеми*, вол. 68, бр. 1, 2016, стр. 54-71.

[19] Мина Зиројевић, Жељко Бјелајац, Блиско источни тероризам и религија у савременом полису, *Култура полиса*, вол. 10, бр. 22, 2013, стр. 193-207.

[20] Драган Симеуновић, *op. cit.* стр. 8-9.

Поједини подаци указују да је са мигрантима у Европу ушло и више хиљада терориста (неки извори наводе да се ради о 4000 терориста). У случају да су указани подаци тачни, Европа се сусреће са до сада невиђеним безбедносним изазовом, који се неће моћи лако превазићи.[21]

Уважавајући претходно изнето, ваља напоменути да последњих година број терористичких напада у земљама Европе (а највише у земљама Европске уније) је у сталном порасту. То нам сведоче и напади који су се десили у последњих неколико месеци у Француској и Бриселу, а који се везују са мигрантску кризу.[22]

По свом деловању, савремени тероризам одликује и фанатизам, који се манифестује кроз националну, идеолошку или верску индоктринираност терориста, до степена саможртвовања у извођењу терористичког акта. Фанатизам као екстремна мотивисаност појединца и групе терориста, својствена је за све терористичке организације и има за циљ постизања високог степена одлучности, безусловности и окрутности у извршењу терористичког задатка.[23] Фанатизам се у терористичкој организацији манифестује као позитивна квалитативна психолошка категорија и кључни је показатељ успеха терористичке организације.

Закључак

Различити видови миграција су појаве које су постојале одувек, а које су у последње време све учесталија. Главни мотиви миграција се базирају на сновима о унапређењу животних услова и решавању индивидуалних и породичних егзистенцијалних проблема. Европска унија, односно богатије државе Европе је простор који одувек доминантно привлачи мигранте. Међутим, масовне миграције од 2015. године подстакле су већину држава Европе да на велики број миграната одговори рестриктивно, са циљем заштите личних националних интереса. У том смислу, поједине државе настоје да приме што мањи број миграната јер су свесне да са великим бројем миграната из Сирије и Авганистана иду и већи безбедносни ризици и претње.

Путовање миграната обично је непредвидива авантура која је повезана са бројним људским ризицима и опасностима, а бројни су примери да су мигранти, а посебно мигранткиње, перманентно изложени савременом поробљавању, злочину познатом као трговина људским бићима.

---

[21] Јоко Драгојловић, Милован Јовановић, Мигрантска криза – безбедносни изазови ризици и претње, *Култура полиса*, вол. 13, бр. 30, 2016, стр. 67.
Драган Симеуновић, *op. cit*. стр. 8-9.

[22] Nenad Bingulac, Joko Dragojlović, *Contemporary secutity challenges in european countries viewed from the aspects of terrorism and religious extremism*", Thematic conference proceedings of international significance, International scientific conference "Archibald Reiss days", Kriminalističko policijska akademija, Belgrade, 2016, str. 406-417.

[23] Више у: Мина Зиројевић, Жељко Бјелајац, Утицај исламског верског фанатизма на експанзију женског самоубилачког тероризама, *Култура полиса*, вол. 11, бр. 24, 2012, стр. 91-108.

Дакле, оно што представља полазну основу свакако је чињеница да трговина људима почиње са миграцијом, главни узроци миграције налазе се у економској и социјалној неједнакости између држава и региона, као и жеље економски запостављених особа за миграцијом из слабије у јачу економију. Људи који живе у земљама у развоју или у земљама у транзицији услед ниског животног стандарда, као и у државама које су погођене ратним дејствима, у потрази за послом и бољим и безбеднијим животом, неретко постају жртве трговине људима.

Такође, све више земаља постаје мета терориста, тероризам постаје глобалан проблем, број жртава је све већи, као и непосредних жртава, маштовитост у осмишљавању акција терориста је такође све већа, као и број чланова терористичких операција. Стога борба против ове врсте насиља је све тежа и захтева све већу повезаност на међународном пољу. Оно што свакако треба нагласити јесте да са доласком великог броја миграната из земаља у којима се воде грађански ратови и у којима су ситуиране разне терористичке групације расте ризик од тероризма у земљама кроз које мигранти пролазе, а нарочито у оним у којима се задржавају.

Тероризам угрожава безбедност и онда када он директно не делује, јер тамо где постоји бојазан од терористичких напада, односно она подручја која су једном погођена терористичким нападом, као и она подручја која се оцењују интересантним за терористе свакако бивају обузета страхом и осећајем напетости. На овај начин терористи посредно делују и онда када не изводе директно терористичке нападе, јер влада страх и несигурност код грађана.

Литература:

1. Bjelajac, Ž., (2014). *Trgovina ljudima – zločin protiv čovečnosti*, Pravni fakultet za
2. Bjelajac Ž., (2016). Islamska država: između mita i stvarnosti, *Međunarodni problemi*, privredu i pravosuđe, Novi Sad.vol. 68, br. 1, str. 54-71.
3. Bjelajac, Ž., (2017). *Bezbednosna kultra – umeće življenja*, Pravni fakltet za privredu i pravosđe u Novom Sadu, Novi Sad.
4. Bjelajac, Ž., Jovanović, M., (2014). Trgovina ljudskim organima – zločin savremenog doba, *Politička revija*, vol. 39, br. 1, Beograd, str. 269-284.
5. Gaćinović, R., (2007). Klasifikacija bezbednosti, *Nauka - bezbednost - policija*, god. 12, br. 2-3, str. 3-26.
6. Dragojlović, J., (2017). Verski terorizam – glavni faktor ugrožavanja bezbednosti u Evropi, *Kltura polisa*, vol. 14, br, posebno izdanje, str. 45-55.
7. Dragojlović, J., Jovanović, M., (2016). Migrantska kriza – bezbednosni izazovi, rizici i pretnje, *Kultura polisa*, vol. 13, br. 30, str. 61-70.
8. Dragojlović, J., Bingulac, N., (2014). Bezbednost kao atribut i funkcija savremenog polisa, *Kultura polisa*, vol. 11, br. 24, str. 129-142.
9. Dragojlović, J., Ćeranić, M., (2014). Potrebe za bezbednošću i sigurnošću u hijerarhiji ljudskih potreba, *Kultura polisa*, vol. 12, br. 28, str. 291-300.
10. Zirojević M., Bjelajac, Ž., (2013). Blisko istočni terorizam i religija u savremenom polisu, *Kultura polisa*, vol. 10, br. 22, str. 193-207.

11. Zirojević, M., Bjelajac, Ž., (2012). Uticaj islamskog verskog fanatizma na ekspanziju ženskog samoubilačkog terorizama, *Kultura polisa*, vol. 11, br. 24, str. 91-108.
12. Matijašević, J., Bjelajac, Ž., (2013). *Značaj usaglašavanja zajedničkih strategija Republike Srbije sa državama Jugoistočne Evrope u oblasti sprečavanja ilegalnih migracija i krijumčarenja ljudi*, Zbornik radova sa međunarodne naučne konferencije „Srbija u Jugoistočnoj Evropi“, priređvači Dr Dragan Đukanović i Mr Vladimir Trapara, Institut za međunarodnu politiku i privredu, Beograd, str. 234-250.
13. Mijalković, S., Petrović, I., (2016). Bezbednosni rizici savremenih migracija, *Žurnal za kriminalistiku i pravo*, vol. 21, br. 2, str. 1-18.
14. Simeunović, D., (2015). Migracije kao uzrok političkih anomalija u Evropi, *Žurnal za kriminalistiku i pravo*, vol. 19, br. 3/2015, str. 1-18.
15. Stajić, Lj., (2008). *Osnovi sistema bezbednosti-sa osnovama istraživanja bezbednosnih pojava*, Pravni fakultet, Novi Sad.
16. Bingulac, N., Dragojlović, J., (2016). Contemporary secutity challenges in european countries viewed from the aspects of terrorism and religious extremism”, Thematic conference proceedings of international significance, International scientific conference “Archibald Reiss days”, Kriminalističko policijska akademija, Belgrade, str. 406-417.
17. UN, Key trends in international migration, Expert Group Meeting on The Post 2015 Era: Implication for the Global Research Agenda on Population Development, New York, 10 April 2015.

MIGRANT CRISIS AS A SOURCE OF ENHANCING REGIONAL AND GLOBAL SECURITY

Summary: People have always moved, either voluntarily, leaving their country of origin or ethnic origin in search of better living conditions, or under certain elements of coercion, seeking protection from persecution and violence. On the one hand, migration is a significant, indispensable, completely natural and potentially useful activity of the social and economic state of each state. On the other hand, this international phenomenon involves a wide range of countries of origin, countries of transit and target or destination countries, but also different groups of migrants, and is closely related to socio harmful and dangerous occurrences destructive character. Smuggling of people, prostitution, trafficking in human beings, narcotics smuggling and other criminal activities have always been the result of migration movements. Today, the uncontrolled and massive influx of migrants from conflict and / or war zones has led to an unprecedented refugee / migrant crisis, which has become a source of jeopardizing regional and global security, especially in the domain of the expansion of Islamic extremism and terrorism.

Key words: migrant crisis, regional security, global security, terrorism